

REGISTRACIJA PLANINARSKIH OBILAZNICA PRI KOMISIJI ZA PLANINARSKO PUTOVE HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA

Komisija za planinarske putove Hrvatskog planinarskog saveza (dalje: Komisija) utvrdila je krajem 2005. godine uvjete i preporuke za osnivanje i održavanje planinarske obilaznice. O tome su početkom 2006. godine u pisanom obliku obavještena sva planinarska društva koja su do tada održavala ili upravljala nekom od planinarskih obilaznica u Hrvatskoj. Ti su uvjeti potom objavljeni na mrežnoj stranici HPS-a i otisnuti u priručniku za markaciste Planinarski putovi. Kristijan, Zdenko. 2011. (str.125-127), a sastavni su dio teorijskog dijela svakog markacističkog tečaja. Pravila i uvjeti su dopunjeni na temelju odluke Komisije od 1. ožujka 2016. godine.

U razdoblju od 2006. do kraja 2024. godine uvršteno je 130 obilaznica na popis onih koje zadovoljavaju uvjete Komisije za planinarske putove, 6 planinarskih obilaznica koje ne zadovoljavaju uvjete i 35 koje su deaktivirane.

Taj popis, kao i detaljne podatke o svakoj obilaznici možete vidjeti na mrežnoj stranici Hrvatskog planinarskog saveza:

(<http://info.hps.hr/putovi/obilaznice>).

Na planinarske obilaznice uspostavljene prije 2006. godine, dakle na razdoblje prije no što su utvrđeni uvjeti za registraciju – ti uvjeti nisu retroaktivno primjenjivani.

Definicija

Komisija polazi od određenja planinarske obilaznice kao označenog (markiranog) planinarskog puta ili skupine označenih planinarskih putova na kojem (kojima) se nalaze kontrolne točke, kao njeni sastavni dijelovi ili etapni ciljevi i moguće ih je obilaziti tijekom cijele godine, bez uvjetovanja smjera i roka završetka obilaska. Jedini ograničavajući činitelj u pogledu mogućnosti obilaska kontrolnih točaka tijekom cijele godine su vremenske prilike koje uvjetuju najprimjerenije vrijeme i najpogodnije doba godine za siguran obilazak trase.

Tko može osnivati planinarske obilaznice

Postupak osnutka smiju provesti:

- osnovna planinarska udruga
- skupina osnovnih planinarskih udruga
- gradski planinarski savez
- županijski planinarski savez
- Hrvatski planinarski savez, samostalno ili u suradnji s drugim nacionalnim planinarskim savezom (savezima).

Osnivanje i registracija planinarske obilaznice

Planinarska udruga koja namjerava osnovati obilaznicu mora o tome obavijestiti Komisiju. Ideju za osnivanje nove obilaznice treba obrazložiti, predložiti kontrolne točke, (dalje KT) opisati i skicirati trasu ako ona obuhvaća još neregistrirani planinarski put i to treba poslati Komisiji prije bilo kakvih radova na terenu ili tiskanja dnevnika.

Ako je Komisija suglasna sa skicom predložene trase o tome u pisanom obliku obavještava osnivača koji **potom provodi postupak registracije novog planinarskog puta (putova)**, nakon čega šalje Komisiji predložak dnevnika buduće obilaznice.

Ako je obilaznica zamišljena tako da obuhvaća trasu već registriranog planinarskog puta pa radovi na terenu nisu potrebni ili ako iziskuju samo čišćenje trase i/ili opremanje kontrolnih točaka, dostatno je uputiti predložak dnevnika.

Komisija će pregledati tekst dnevnika eventualno zatražiti izmjene, dodatna pojašnjenja, ukazati na moguće greške te dati ili uskratiti suglasnost o otvorenju. O tome će obavijestiti planinarsku udrugu u primjerenom roku. Za krajnji postupak registracije treba ispuniti „upitnik obilaznice“ (obrazac je na mrežnoj stranici <http://www.hps.hr/specijalisticke-djelatnosti/planinarski-putovi/>).

Ispunjen i ovjeren upitnik, uz koji se prilaže i primjerak dnevnika, treba poslati na adresu Hrvatskog planinarskog saveza - Komisiji za planinarske putove. Pritom u dnevniku na stranici osobnih podataka obilaznika treba otisnuti žig planinarske udruge-osnivača (upravljača) obilaznice.

Komisija razvrstava obilaznice u dva temeljna registra (popisnika):

1. Popis planinarskih obilaznica koje zadovoljavaju uvjete Komisije.

<https://info.hps.hr/putovi/obilaznice?rf=1>

2. Popis planinarskih obilaznica koje ne zadovoljavaju uvjete Komisije.

<https://info.hps.hr/putovi/obilaznice?rf=2>

Uz ova dva, Komisija vodi i popis obilaznica koje su ukinute ili zbog bilo kojeg razloga više ne postoje.

<https://info.hps.hr/putovi/obilaznice?rf=3>

Uz svaku obilaznicu koja ne zadovoljava uvjete Komisije, naveden je i razlog tome. Nakon što održavatelj ukloni nedostatke, Komisija obilaznicu uvrštava u prvu skupinu. Suprotno tome, ako upravljajući, nakon što ga Komisija obavijesti o nedostacima uočenima na obilaznici koju bi trebao održavati, ne ukloni te nedostatke u zadanom roku - ta se obilaznica uvrštava u drugu skupinu.

Ako planinarska udruga uspostavi planinarsku obilaznicu bez da prethodno zatraži suglasnost Komisije, može to ispraviti i uputiti naknadni zahtjev. Na taj će zahtjev Komisija dati ili uskratiti suglasnost 12 mjeseci nakon što zahtjev bude upućen.

Uvjeti za planinarsku obilaznicu Komisije za planinarske putove

1. Obilaznica mora imati svog upravljača koji skrbi o svemu što je vezano uz nju. To uključuje: obavijest o nakani za osnivanje obilaznice i prijavu obilaznice Komisiji. Nadalje: trasiranje, označavanje i održavanje puta ili putova, obilježavanje kontrolnih točaka, izradu i postavljanje putokaza i žigova (osim ako nije predviđeno da se obilazak dokazuje isključivo na temelju priloženih fotografija), tiskanje i distribuciju dnevnika, evidentiranje obilaznika, te ovjeru i povrat dnevnika.

2. Obilaznica mora biti dobro označena (markirana) i redovito održavana. Sve kontrolne točke veznih obilaznica (ma u kojem se obliku kontrolne točke nadovezivale jedna na drugu - linijskom, kružnom, polukružnom itd.) moraju biti međusobno povezane označenim planinarskim putom. Svaka kontrolna točka kod točkastih obilaznica mora biti povezana označenim planinarskim putom (putovima) sa svojim ishodištem. Za označavanje planinarske obilaznice vrijede sva pravila i upute kao i za označavanje planinarskih putova. Planinarska udruga koja namjerava osnovati planinarsku obilaznicu mora imati barem jednog aktivnog člana sa završenim tečajem za markaciste.

3. Kontrolne točke moraju biti jasno i jednoznačno obilježene. Minimalno označavanje mora obuhvatiti barem oznake KT1, KT2, KT3. Ako je KT-a vrh planine, uz njegov naziv, mora biti napisana i njegova nadmorska visina. Ne obilježavaju se lako prepoznatljive kontrolne točke, poput crkve, kapelice, kulturnog i povijesnog spomenika, starog grada, špilje, hotela, gostionice i sl.

Sve zadane KT-e moraju biti na planinarskim putovima u Republici Hrvatskoj. Isto se odnosi i na djelomično zadane kontrolne točke (početnim slovom, minimalnom visinom ili nekim drugim uvjetom). Izvan planinarskih putova u Republici Hrvatskoj smiju biti samo zadane kontrolne točke obilaznica koje je Hrvatski planinarski savez utemeljio u suradnji s drugim nacionalnim planinarskim savezom

(savezima). Iznimno, izvan planinarskog puta smije biti najviše 10% ukupne trase ako su na njoj kontrolne točke na mjestima koja su bitna obilježja obilaznice i čine njenu prepoznatljivu smisaonu cjelinu.

4. Osnivač obilaznice mora izdati dnevnik koji uz naziv obilaznice i jasna pravila obilaska, mora sadržavati: nazive kontrolnih točaka, mjesta za upisivanje nadnevka obilaska kontrolnih točaka i prostor predviđen za otiskivanje žigova ili lijepljenje fotografija (fotografije se mogu i posebno prilagati uz dnevnik). Nadalje, dnevnik mora sadržavati mjesta za upisivanje osobnih podataka obilaznika, i to barem: ime, prezime i adresu, te podatke o održavatelju (upravljaču) obilaznice i adresu na koju obilaznici trebaju slati dnevnik na ovjeru.

Planinarske obilaznice koje uz obilazak kontrolnih točaka imaju uvjet i sudjelovanje na pohodu, razmatrat će se kao odvojene cjeline (obilaznica + pohod). Pritom osnivač obilaznice može kao uvjet, uz obilazak kontrolnih točaka, uvrstiti najviše dva pohoda i to isključivo ona koja sam organizira. Ako se upravljač više ne može brinuti o obilaznici, dužan je o tome u pisanom obliku obavijestiti Komisiju. U tom će slučaju Komisija nastojati obilaznicu povjeriti drugom upravljaču ili će je ukinuti. Ovi se uvjeti primjenjuju od 3. ožujka 2016. godine.

Preporuke za planinarsku obilaznicu Komisije za planinarske putove

1. Obilazak kontrolnih točaka trebalo bi dokazivati otiskom žiga, a samo u izuzetnim prilikama fotografijom obilaznika. U tom smislu održavatelj bi svaku kontrolnu točku trebao prikladno opremiti žigom, metalnom kutijom i upisnom knjigom.
2. Za sve posjetitelje koji ispune uvjete predviđene pravilima obilaznice treba predvidjeti simboličan dar ili uspomenu u obliku značke, bedža, pločice ili barem pisanoga priznanja.
3. Preporučljivo je da dnevnik obilaznice bude formata A6 (105 x 148 mm).
4. Poželjno je da u dnevniku ili u zasebnom izdanju bude tiskan opis puta, koji osim pojedinosti o trasi planinarske obilaznice, okvirnog vremena potrebnog da se dođe od jedne kontrolne točke do iduće, treba sadržavati i osnovne podatke o prirodnim, kulturnim i drugim značajkama kraja kojim trasa obilaznice prolazi.
5. Korisno je u dnevniku otisnuti ili uz njega priložiti zemljovid ili skicu s ucrtanom trasom obilaznice. Ako se obilazak kontrolnih točaka dokazuje fotografijama, uz podatke o obilazniku treba predvidjeti i mjesto za njegovu fotografiju.
6. Ako je kontrolna točka domaćinstvo, gostionica, restoran, hotel i sl., u dnevniku obilaznice treba uz vlasnika kućanstva ili naziv ugostiteljskog objekta, biti navedena njegova adresa i telefonski broj.
7. Trasa i kontrolne točke nove obilaznice ne bi se smjele preklapati s trasom i kontrolnim točkama postojećih obilaznica. Ako se preklapanje ne može izbjeći, treba ga svesti na najmanju moguću mjeru. Pri trasiranju nove obilaznice treba, ako je ikako moguće, izbjegavati ceste osobito asfaltne.
8. Treba izbjegavati obilaznice bez zadanih kontrolnih točaka. Ako planinarska udruga ipak ustraje na osnivanju takve obilaznice, tada mora, ako već ranije nije, preuzeti obvezu održavanja barem jednog planinarskog puta. Umjesto potpune slobode pri izboru, preporučuje se da dvadesetak posto kontrolnih točaka budu vrhovi hrvatskih planina ili neka druga odredišta u Hrvatskoj (planinarski objekti, stari gradovi itd.).
9. GPX trag - elektronički trag puta u GNSS uređaju zapisan u GPX formatu (engl. GPS eXchange Format), pojednostavljenom formatu GNSS podataka (putnih točaka, tragova i ruta).. Za vezne obilaznice Komisija očekuje od planinarskih društava da uz popunjeni „Upitnik obilaznice“ dostavi i njen GPX trag.

Razvrstavanje planinarskih obilaznica

Planinarske obilaznice možemo razvrstavati prema različitim mjerilima. Najčešća je dioba **prema međusobnom rasporedu kontrolnih točaka**. Pritom razlikujemo dvije temeljne vrste: vezne i točkaste planinarske obilaznice

A Vezne planinarske obilaznice imaju kontrolne točke povezane planinarskim putem tako da se u slijedu nadovezuju jedna na drugu. Najpoznatije podvrste ovih obilaznica prema približnom izgledu slijeda, su linijske i kružne ali naići ćemo i na eliptične, polukružne, u obliku osmice itd.

B Točkaste planinarske obilaznice imaju niz kontrolnih točaka koje nisu međusobno povezane istim planinarskim putem. Takve obilaznice nemaju u cijelosti istovjetnu trasu, a do pojedine kontrolne točke vodi jedan ili više planinarskih putova.

Ponekad se derivacijom ovih temeljnih vrsta uvode „podrobnije“ distinkcije poput vezno-točkastih i točkasto veznih obilaznica, no smatramo da je temeljna podjela sasvim dostatna.

Prema mogućnosti i stupnju osobnog odabira kontrolnih točaka planinarske obilaznice možemo razvrstati u one s izbornim kontrolnim točkama, zadanim kontrolnim točkama i one s djelomično izbornim kontrolnim točkama.

A. planinarske obilaznice s izbornim kontrolnim točkama su one koje nemaju poimence navedene kontrolne točke, a niti bilo koji drugi uvjet koji ih određuje. Navodi se samo vrsta (vrh, pl. objekt) i broj kontrolnih točaka koliko ih treba obići za stjecanje priznanja. Obilaznik **u cijelosti** izabire prema vlastitom nahođenju kontrolne točke koje će obići. Ova skupina planinarskih obilaznica je rijetkost. Od malobrojnih ističemo: **35 vrhova PD Torpedo** i **40 vrhova za 40 godina PD Prijatelj planine**.

B. planinarske obilaznice sa zadanim kontrolnim točkama su one kod kojih su **sve** kontrolne točke poimence navedene i **sve**, bez ikakvog izuzetka, je potrebno obići za stjecanje priznanja. U pravilu to su sve **vezne planinarske obilaznice** ali i u toj skupini ima izuzetaka. Primjerice kod onih veznih planinarskih obilaznica koje imaju tzv. „neobavezne kontrolne točke“ što ipak pruža mogućnost odabira. (primjer ove potonje je **Goranski planinarski put** – prva i treća dionica). Od točkastih obilaznica te vrste navodimo **Medvedničke nadstrešnice, Duginih 20, 40 vrhova za 40 godina PD Kamenjak**. Zadane kontrolne točke počesto se pogrešno poistovjećuju s obaveznima. Ponekad sve zadane kontrolne točke ujedno jesu i obavezne. No najčešće one su skup zadanih i izbornih kontrolnih točaka. Riječju obavezne kontrolne točke sve one koje je potrebno obići za stjecanje priznanja obilaznice.

C. planinarske obilaznice s djelomično izbornim kontrolnim točkama ili istoznačna alternativa: **planinarske obilaznice s djelomično zadanim kontrolnim točkama** su one koje imaju sljedeća obilježja:

- a) **sve** su kontrolne točke poimence navedene ali ih **nije** sve potrebno obići za stjecanje priznanja pa je utoliko pružena mogućnost ograničenog izbora (**Hrvatska planinarska obilaznica**).
- b) **neke** su kontrolne točke poimence zadane, a za ostale su utvrđeni uvjeti (početno slovo, raspon visine i sl.) koji djelomice ograničavaju izbor (**Abeceda hrvatskih vrhova**)
- c) **neke** su kontrolne točke poimence navedene, a ostale obilaznik izabire po vlastitoj želji. (**Pedesetlija**)
- d) navedeni su **uvjeti** (početno slovo, raspon visine i sl.) koji tek djelomice ograničavaju izbor kontrolnih točaka (**Jubilarnih 35 vrhova HPD Pliva**).

Moguće su i razne druge podjele. Primjerice prema prostranosti koju obuhvaća trasa obilaznice možemo razlikovati međunarodne, državne, regionalne i lokalne. Prema danima potrebnima za obilazak, moguća je dioba na jednodnevne i višednevne. Dakako moguće su i druge podjele jer bismo mogli uključiti još podosta mjerila za razvrstavanje.